

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

รัฐวิสาหกิจเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจแทนรัฐ เป็นตัวอย่างแก่ภาคเอกชนในการดำเนินธุรกิจ สร้างความมั่นคงของประเทศ ส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรม จัดทำบริการสาธารณประโยชน์ในด้านการคลัง ควบคุมสินค้าอันตราย รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาการครองชีพของประชาชน ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ข้างต้น คือ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งจากผลการศึกษาของกระทรวงการคลัง ได้แสดงให้เห็นว่า รัฐวิสาหกิจมีปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ คือ ปัญหาทางด้านการบริหารจัดการที่ผู้บริหารมักจะเปลี่ยนไปตามอำนาจการเมือง ปัญหาทางด้านบุคลากรที่มีจำนวนมากแต่ขาดแคลนแรงงานระดับคุณภาพ ปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความล่าช้า ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาจากโครงสร้างขององค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันกับภาคเอกชน ปัญหาทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความไม่คล่องตัว ปัญหาด้านแรงงานที่รวมตัวเพื่อประท้วงคัดค้านนโยบายจากรัฐบาลในการพัฒนารัฐวิสาหกิจ และปัญหาทางด้านระบบบัญชีการเงินและระบบข้อมูลในการบริหาร ได้แก่ ระบบบัญชียังไม่ทันสมัยและไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลในการประเมินผลงาน (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2543 : 3-11) และทำให้การประมวลข้อมูลในแต่ละปีเป็นไปอย่างล่าช้า

จากสภาพปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้บริการและส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศด้วย ประกอบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยปี พ.ศ.2540 ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดที่จะมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างแท้จริงตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค พลังงาน สื่อสาร และขนส่ง เป็นต้น ภายใต้ต้นนโยบายการแปรรูป รัฐได้ออกกฎหมายเพื่อรองรับความจำเป็นต้องเปลี่ยนสถานะของรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้รัฐวิสาหกิจที่จะแปรสภาพจากทุนบางส่วนหรือทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจ มาเป็นหุ้นในรูปแบบของบริษัทให้กระทำตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าทั่วประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการและนนทบุรี ตามพระราชบัญญัติ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 ณ วันที่ 28 กันยายน 2503 ภารกิจอย่างหนึ่งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค คือ การขยายการใช้ไฟฟ้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เพื่อให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศไทย (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2548 : ออนไลน์) เงินลงทุนที่ใช้ในการขยายการใช้ไฟฟ้านี้ได้มาจากเงินอุดหนุนจากภาครัฐ รายได้ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การกู้เงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนา (Development Long Fund) เงินกู้จากกองทุนพิเศษ K.F.W. (Kreditanstalt für Wiederaufbau) จากประเทศเยอรมัน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนด้านระบบบัญชีการเงินจากผู้เชี่ยวชาญชาวเยอรมัน (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2538 : บทนำ) ทำให้วิธีปฏิบัติทางด้านบัญชีการเงินและการนำเสนอข้อมูลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประเทศทางยุโรป และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ถือปฏิบัติระบบบัญชีการเงินตามคู่มือการบัญชีดังกล่าวเรื่อยมา แต่จากนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจทำให้ระบบบัญชีการเงินและการนำเสนอข้อมูลต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่นำเสนอตามคู่มือปฏิบัติของตนเองไปเป็นการนำเสนอข้อมูลต้องอ้างอิงตามมาตรฐานการบัญชีไทยและข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก็ยังมีส่วนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีของไทยและข้อบังคับดังกล่าว เช่น การนำเสนองบการเงิน ในส่วนที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ยังไม่ได้ใช้งานและไม่มีกำหนดเวลาใช้งานที่แน่นอน ต้องจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนภายใต้หัวข้อ “เงินลงทุน” สินทรัพย์ประเภทซอฟต์แวร์ที่ปัจจุบันแสดงในส่วนที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ต้องแสดงเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนภายใต้หัวข้อ “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” เป็นต้น ประกอบกับการปรับปรุงโครงสร้างของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่สำหรับธุรกิจหลัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น และคล่องตัว เพื่อให้สามารถให้บริการผู้ใช้ไฟฟ้าได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อความต้องการ สามารถสนับสนุนข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมทั้งแข่งขันกับเอกชนในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างและกระบวนการทำงานใหม่สำหรับธุรกิจหลักได้มีการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์สำเร็จรูป (SAP) มาใช้ในองค์กรแทนระบบงานเดิม โดยจะเริ่มสัญญาเช่าซอฟต์แวร์สำเร็จรูป (SAP) ในกลางปี 2550 เป็นต้นไป การใช้งานซอฟต์แวร์สำเร็จรูปดังกล่าวต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และวิธีปฏิบัติด้านบัญชีเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีไทย

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติด้านบัญชีสินทรัพย์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและมาตรฐานการบัญชีไทย เพื่อทำให้ทราบถึงความแตกต่างของวิธีปฏิบัติด้านบัญชีสินทรัพย์ระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและมาตรฐานการบัญชีไทย และสามารถ

นำความแตกต่างนี้ไป ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเปลี่ยนจากระบบบัญชีการเงินในปัจจุบัน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติด้านบัญชีด้านสินทรัพย์ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในปัจจุบันและมาตรฐานการบัญชีไทย

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้ ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติด้านบัญชีสินทรัพย์ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและมาตรฐานการบัญชีไทย เกี่ยวกับ

1. การรับรู้สินทรัพย์
2. การวัดมูลค่า
3. การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

สำหรับมาตรฐานการบัญชีไทยนั้น ศึกษาเฉพาะแม่บทการบัญชีกับมาตรฐานบัญชี 5

เรื่อง ได้แก่

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้าคงเหลือ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 33 เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

นำข้อมูลจากปฐมภูมิและทฤษฎีมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชีไทย เพื่อจัดทำ

รายงาน

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ บุคลากรระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติงานทางด้านบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 5 ราย ได้แก่ นักบัญชีกองทรัพย์สินงานพัสดุคือนักพัสดุกองคลังพัสดุ และงานด้านเงินกู้คือนักการเงินกองการเงิน

วิธีการศึกษา

ทำการศึกษาจากข้อมูลที่ได้รวบรวม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบเจาะจงจากผู้บริหารที่มีส่วนกำหนดนโยบายบัญชีและจากผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสินทรัพย์

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ศึกษาจากวิธีการบันทึกบัญชีและวิธีการปฏิบัติด้านบัญชีสินทรัพย์ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และมาตรฐานการบัญชีไทย และค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

การเปรียบเทียบ คือ การพิจารณาเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและต่างกัน (ราชบัณฑิตสถาน, 2546 : 115)

มาตรฐานการบัญชีไทย คือ แนวทางที่แนะนำให้นักบัญชีใช้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการรวบรวม จัดบันทึก จำแนก สรุปผล และรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงิน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538 : 6)

วิธีปฏิบัติด้านบัญชีด้านสินทรัพย์ คือ การรับรู้ การวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูลของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2544 : 618)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงความแตกต่างของวิธีปฏิบัติด้านบัญชีสินทรัพย์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และมาตรฐานการบัญชีไทย
2. สามารถนำข้อมูลความแตกต่างของวิธีปฏิบัติด้านบัญชีสินทรัพย์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและมาตรฐานการบัญชีไทยไปใช้เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเปลี่ยนจากวิธีปฏิบัติด้านบัญชีในปัจจุบันไปเป็นมาตรฐานการบัญชีไทย